

[Home](#) | [Contact](#) | [Sitemap](#) | [Links](#) | [Zoeken](#)[Inloggen/Registreren JMW](#)

De Lairesestraat 145 Amsterdam
020 5776577

צוותא

Archief Philip Staal

[Wat is JMW](#)[Organisatie](#)[Bereikbaarheid](#)[Vacatures](#)[Partners & links](#)[Joods Zorgcircuit](#)[Statuten, reglementen &
klachten](#)[Oorlogswezen](#)

- [Feiten over de wezenkwestie](#)

[Publicaties & downloads](#)[Donaties](#)[Activiteitenagenda](#)[Veelgestelde vragen & ideeën](#)[Enquête](#)

De feiten over de wezenkwestie. Wat is waar?

Er wordt de laatste tijd nogal wat geschreven over JMW, met name over de controverse met een aantal Joodse oorlogswezen die onder voogdij stonden van de Joodse Voogdij-instellingen, waarvan JMW de opvolger is. Veel van wat wordt geschreven is onjuist. JMW heeft een enkele keer op dit soort artikelen gereageerd, maar kan daar niet eindeloos mee doorgaan.

In deze websiterubriek gaat JMW in op allerlei artikelen, uitspraken en beweringen. U kunt op onderwerp kijken. Door een bepaalde vraag te selecteren opent u het antwoord. De lengte van de reacties kunt u zien aan het aantal woorden. Mocht u toch nog vragen hebben of heeft u ons iets te melden, dan kan dat via deze link [contact](#).

Hoe zit het nu eigenlijk in elkaar?

- **Hoe begon het? Een korte toelichting op de controverse tussen de Joodse oorlogswezen en JMW (355 woorden)**

In 2005 publiceerde Elma Verhey haar boek "Kind van de rekening". De strekking van het boek was dat Joodse voogdijorganisaties de financiële belangen van de oorlogswezen niet goed hadden behartigd en zelfs in hun voordeel zouden hebben gebruikt. Dit misbruik van de gelden van de minderjarige oorlogswezen zou via een cover-up operatie zijn verdoezeld. Hoewel JMW in "[Een goede naam](#)" aantoonde dat Verhey onzorgvuldig en bevooroordeeld te werk was gegaan, werd JMW (als

[JMW](#)[Hulpverlening](#)[Thuiszorg](#)[Joodse activiteiten](#)[Dingles de vriendensite](#)[Benjamin / Joodse agenda](#)[Servicepakket / Mediation](#)[Vrijwilligers](#)

Vrijwilligers gezocht!

JMW zoekt vrijwilligers t.b.v. het vervoer van klanten. Klik [hier](#) voor meer info (zie ook Vrijwilligers: vacatures).

rechtsoptvolger van een aantal Joodse voortdij-instellingen) gebombardeerd met petitie met de oproep om gelden van de Joodse voortdij-instellingen ten goede te laten komen aan Joodse oorlogswesen.

© JMW | 8 mei 2009 | Nieuws (brief) | Bereikbaarheid | Print deze pagina

Na indringende besprekingen in Israël en Nederland werd, in overleg met het Verbond Belangenbehartiging Vervolgingslachtoffers (VBV) en de Stichting (Israël) Nederlands-Joodse Oorlogswesen in Israël (SINJOI), besloten tot een onafhankelijk onderzoek naar het beheer van de gelden van Joodse oorlogswesen door de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming ('de Fusie'). Gezamenlijk werden [de onderzoeksvragen en de onderzoeksopzet](#) uitgewerkt. Het onderzoek werd door de vier opdrachtgevers (JMW, stichting Samenwerkingsverband-JMW, VBV en SINJOI) in handen gelegd van gekwalificeerde onderzoekers (Dr. J. Joor, historicus, en Drs. F. Hoek RA). Besloten werd de verantwoordelijkheid voor de onafhankelijkheid van het onderzoek en de wetenschappelijke kwaliteit van het eindproduct te leggen bij een [Begeleidingscommissie](#) met leden die een reputatie van onafhankelijkheid en integriteit hebben. Alle partijen zouden zich neerleggen bij de uitkomsten van dit onderzoek.

De opdrachtgevers wilden met deze opdracht definitief duidelijkheid verschaffen over de ernstige beschuldigingen tegen bestuur en medewerkers van 'de Fusie'.

In september 2008 hebben de onderzoekers hun eindrapport '[Rekening](#)' ingeleverd. De Begeleidingscommissie stelt dat het onderzoek met de grootste zorgvuldigheid is uitgevoerd en dat de conclusies zorgvuldig afgewogen zijn. Er zijn vragen die wegens gebrek aan informatie niet afdoend beantwoord kunnen worden, maar de algemene conclusie is ***“dat het beheer naar behoren is geweest en zich positief onderscheidt van het destijds geldende overheidsbeleid. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat er misbruik is gemaakt van vermogens van Joodse minderjarige oorlogswesen.”***

VBV en SINJOI accepteren (ondanks de gemaakte afspraken) de conclusies niet. Hun spreekbuis vinden zij via hun eigen blad, VBV-Nieuws, en via het Nieuw Israëlisch Weekblad (NIW).

• **Zijn er aanwijzingen dat er (systematisch) misbruik is gemaakt van de vermogens van Joodse minderjarige oorlogswezen? (78 woorden)**

In deel I van "[Rekenschap](#)", de beantwoording van de onderzoeksvragen stellen de onderzoekers:

"Er zijn geen aanwijzingen dat er (systematisch) misbruik is gemaakt van de vermogens van de Joodse minderjarige oorlogswezen door de Joodse voogdij-instellingen." ('Rekenschap' p. 34)

"Er zijn geen aanwijzingen dat er (systematisch) misbruik is gemaakt van de vermogens van Joodse minderjarige oorlogswezen door individuele bestuurders of medewerkers van de Joodse voogdij-instellingen." ('Rekenschap' p. 36)

Voor meer gedetailleerde informatie zie:

- Rekenschap, Deel II, hoofdstuk 4. Aspecten van het voogdij- en vermogensbeleid, 1945-1965 (pp. 186-226)

• **Zijn er aanwijzingen dat gelden van Joodse minderjarige wezen een deel vormen van de vermogens die in 1981 zijn overgedragen aan JMW? (137 woorden)**

In deel I van "[Rekenschap](#)", de beantwoording van de onderzoeksvragen stellen de onderzoekers dat er met inachtneming van de 'vraagtekens' "in het bronnenmateriaal geen aanwijzingen (zijn) aangetroffen die er op zouden kunnen wijzen dat gelden van Joodse minderjarige wezen deel hebben uitgemaakt van het Fusie-vermogen van 3,8 miljoen gulden dat in 1981 is overgedragen aan JMW.

In de financiële rapportage is van jaar tot jaar in detail gespecificeerd hoe de eigen vermogens van de Fusie-instellingen zich hebben ontwikkeld.

Uit het daar opgenomen totaaloverzicht van de opbouw van het Fusie-vermogen per eind 1980 blijkt dat het eigen Fusie-vermogen vrijwel geheel is opgebouwd uit ontvangsten wegens nalatenschappen, rechtsherstel (van de voogdij-instellingen) en verkoop van onroerend goed." ('Rekenschap' p. 37)

Voor meer gedetailleerde informatie zie:

- Rekenschap, Deel III, hoofdstuk 5. De Fusie: Periode 1966 t/m 1980 (pp. 363-366)

■ Deel III, hoofdstuk 6. Financiële integratie met JMW (pp. 367-368)

• **Zijn er aanwijzingen dat dossiers vernietigd/geschoond zijn om handelingen door organisaties of personen te verbergen ('cover-up'-theorie)? (304 woorden)**

In haar publicatie "Kind van de Rekening" spreekt Elma Verhey van een "cover-up". De financiële dossiers van de pupillen zouden bewust vernietigd zijn door Leo Cohen om onregelmatigheden te verbergen.

In deel I van "[Rekenschap](#)", de beantwoording van de onderzoeksvragen, stellen de onderzoekers:

"Er zijn geen aanwijzingen dat dossiers vernietigd of geschoond zijn in een 'cover-up'-operatie. ('Rekenschap' p. 41)

De behoefte aan schoning ontstond door ruimtegebrek wegens verhuizing naar het hoofdkantoor van JMW. Het besluit werd genomen door het Dagelijks Bestuur van de Fusie, op voorstel van wnd. Directeur drs. N. Boeken. Het besluit tot het vernietigen van de financiële dossiers was niet strijdig met de wet, die alleen krachtens het Burgerlijk Wetboek, impliciet een bewaartermijn van tien jaar voorschreef in verband met de termijn voor rechtsvorderingen betreffende het beheer. Daar de laatste oorlogswezen onder Fusie-voogdij in februari 1965 meerderjarig was geworden, was deze bepaling (in de meeste gevallen al lang) niet meer van toepassing. In de notulen van 9 oktober 1975, waarin het besluit tot vernietiging van de financiële dossiers werd genomen, werd expliciet gesteld dat de stukken die ouder waren dan 10 jaar moesten worden vernietigd. Dit geeft aan dat het bestuur bewust met de termijn van 10 jaar voor rechtsvorderingen rekening heeft gehouden en dat het besluit weloverwogen is genomen.

Leo Cohen was wegens zijn gezondheid noch bij de besluitvorming over het opruimen van de financiële dossiers betrokken, noch bij de uitvoering van dit besluit. Mede door zijn tussenkomst is het besluit om de sociale dossiers te vernietigen heroverwogen. Ten overvloede kan daarbij nog worden gesteld, dat de enorme omvang van de verzameling sociale dossiers (131 dozen) en de structuur van de afzonderlijke dossiers (rapport/lijst met genummerde stukken en bijlagen) het verwijderen van belastend materiaal uit sociale dossiers in de praktijk tot een

erg moeilijk uitvoerbaar karwei maken, dat eerder maanden dan weken in beslag zou nemen; zeker als dat door één persoon zou worden verricht.” ('Rekenschap' p. 41)

Zie verder in “Rekenschap” (pag. 273 e.v.), bijvoorbeeld hoe andere instanties met archiefmateriaal omgingen. Zo adviseerde het W.I.J.N. (Werkverband Integratie Jeugdwelzijnswerk Nederland) een bewaartermijn van drie jaar.

• Wat zijn de “vraagtekens” die bij het beheer van de vermogens kunnen worden gesteld? (635 woorden)

In deel I van “[Rekenschap](#)”, de beantwoording van de onderzoeksvragen, noemen de onderzoekers een aantal vraagtekens die bij gebrek aan informatie niet afdoend beantwoord kunnen worden. Het betreffen overigens zaken die hun algemene conclusie -dat er geen aanwijzingen zijn dat er (systematisch) misbruik is gemaakt van de vermogens- niet aantast:

- Het functioneren van de Commissie Vermogensbeheer pupillen van 'de Fusie'

De onderzoekers signaleren dat het functioneren van de Commissie enigszins onvolkomen is geweest. Zo is een lage vergaderfrequentie geconstateerd, die ook door accountant Mesritz is bekritiseerd. In 1952, 1953 en 1955 heeft de Commissie in het geheel niet vergaderd. Ter nuancering van de kritiek op de lage vergaderfrequentie stellen de onderzoekers dat twee van de drie leden van de Commissie Vermogensbeheer Pupillen zitting hadden in het dagelijks bestuur van 'de Fusie' en elkaar in die functie zeer vaak, een aantal jaren zelfs wekelijks, spraken.

- De 'Dwergbedragen'

De onderzoekers merken op dat op verzoek van LVVS (de liquidatoren van de LIRO -bank) en uit oogpunt van het vermijden van financiële complicaties, kleine sommen privé-geld (bedragen onder de f 25) van de oorlogspleegekinderen zijn samengevoegd.

Het betrof een beperkt bedrag van in totaal f 1.571, dat in 1956 opliep tot f 1.892. Dat bedrag is tot in 1963 op de balans van Le-Ezrath ha-Jeled blijven staan als schuld. Bij bestuursbesluit van oktober 1963 werd deze schuld afgeboekt en

toegevoegd aan het eigen vermogen.

Het eindsaldo van de 'Rekening Vermogensbeheer Voogdijkinderen' De onderzoekers kunnen de herkomst en omvang van het eindsaldo van de 'Rekening Vermogensbeheer Voogdijkinderen' niet meer uit de beschikbare gegevens reconstrueren. Onbekend is om welk bedrag het ging. Ook is niet duidelijk of het hier om geld is gegaan, dat mogelijk aan pupillen heeft toebehoord. In de Jaarrekeningen ontbreken verdere gegevens. In 1972 werd wel een schuldpost 'vermogens kinderen' ad circa f 15.000 overgeboekt naar 'Steunfonds Kinderen'.

- Het voogdijbeheer van de Berg-Stichting en de Rudelsheimstichting tot eind 1948 / begin 1949

De onderzoekers signaleren dat de reconstructie van de vermogens en het vermogensbeheer van de oorlogsswezen, die onder de voogdij stonden van de Berg-Stichting(zie wie is wie) en de Rudelsheimstichting (zie wie is wie), in de eerste naoorlogse jaren mogelijk op een onsystematische wijze gebeurd is. Eind 1948 respectievelijk begin 1949 werden deze werkzaamheden overgedragen aan Le-Ezrath, die voor deze werkzaamheden een eigen afdeling vermogensbeheer had.

- De periodieke verantwoording over het beheer van de vermogens van pupillen tegenover de toeziende voogd voor de kantonrechter

De onderzoekers signaleren, dat de wettelijke verplichting om periodiek verantwoording over het beheer af te leggen tegenover de toeziend voogd voor de kantonrechter in de praktijk mogelijk niet altijd even nauwgezet door de Fusie is geschied. Voorzover bekend gebeurde dit evenwel met instemming van de kantonrechter.

Het betrof niet de opstelling van de Eindafrekening, maar de tussentijdse jaarlijkse verantwoordingen voor de kantonrechter en de toeziend voogd. Het gevolg was dat tussentijdse verantwoording over meerdere jaren werden gegeven. Mogelijk waren persoonlijke omstandigheden de oorzaak dat deze tussentijdse verantwoordingen niet altijd binnen de gewenste termijn konden worden gegeven.

- Een tweetal persoonlijke dossiers

De Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen (PIJO, zie wie is wie) van JMW heeft een tweetal sociale dossiers (met toestemming van de betrokkenen) voorgelegd aan de onderzoekers. De bevindingen van de onderzoekers zijn in "[Rekenschap](#)" opgenomen. Het betrof een zelfde type financiële transactie die zonder aanvullende informatie moeilijk te duiden is. De bedragen van drie verschillende (schade)spaarbankboekjes van een pupil werden op één boekje gezet en vervolgens overgemaakt naar de postgirorekening van Le-Ezra. Niet duidelijk is of dit een verrekening van gemaakte kosten betreft of dat deze transactie een financieel-administratieve grondslag heeft.

De onderzoekers merken op dat een dergelijke transactie niet strijdig was met de voogdijregeling. Op zich is deze transactie derhalve niet illegitiem of laakbaar.

Voor meer gedetailleerde informatie zie:

- Rekenschap, Deel I, hoofdstuk 1.4.3b, onder i (pp 34-36): Zijn er aanwijzingen dat er (systematisch) misbruik is gemaakt van de vermogens van Joodse minderjarige oorlogswezen door de Joodse voogdij-instellingen alsmede: I.4.1 (blz. 19) en II.2.4 (pp. 113-121)

• **Om hoeveel individuele zaken gaat het eigenlijk? (119 woorden)**

Na de publicatie van het boek van Elma Verhey 'Het kind van de rekening' kwam er een golf van publiciteit. JMW heeft daarop o.a. gereageerd door alle wezen die onder de voogdij van 'de Fusie' vielen de gelegenheid te geven hun specifieke individuele situatie te laten onderzoeken.

De PIJO (Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen), hiervoor in het leven geroepen, heeft uiteindelijk van 17 personen een verzoek om rapportage ontvangen. In totaal zijn er 14 rapportages opgesteld (2 betroffen broers en zussen; 1 persoon trok zich terug).

In 7 gevallen was er een concrete vraag en is er ook een aanvullende rapportage opgesteld.

Uiteindelijk zijn er door 2 personen claims ingediend.

Voor uitgebreidere informatie zie:

- [Eindverslag Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen \(PIJO\)](#)

• **Individuele claims van Joodse oorlogswezen vallend onder 'de Fusie' (232 woorden)**

Na de publicatie van het boek van Elma Verhey 'Het kind van de rekening' kwam er een golf van publiciteit. JMW heeft daarop o.a. gereageerd, door alle wezen die onder de voogdij van 'de Fusie' vielen niet alleen de gelegenheid te geven hun specifieke individuele situatie te laten onderzoeken, maar ook om –onderbouwd– een claim in te dienen: Als men van mening was dat er bij het vermogensbeheer door Le Ezrath fouten waren gemaakt, kon men, daarbij al dan niet een beroep doend op het onderzoekswerk van de PIJO (Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen), een onderbouwde claim indienen bij de stichting Samenwerkingsverband-JMW. Als het Samenwerkingsverband-JMW negatief besliste, kon men in beroep gaan bij een onafhankelijke Bezwaarcommissie, bij wiens oordeel het Samenwerkingsverband-JMW zich neerlegt. Tot nu toe (maart 2009) zijn door 2 personen in totaal 3 claims neergelegd. JMW heeft deze claims afgewezen en deze zijn vervolgens voorgelegd aan de Bezwaarcommissie. Over 1 afgewezen claim heeft de Bezwaarcommissie tot nu toe uitspraak gedaan en de claim toegewezen. Dit betrof echter een klein bedrag, dat niet onder de verantwoordelijkheid van 'de Fusie' viel, maar onder een notaris. De claimant, die in die tijd al meerderjarig was, had aan 'de Fusie' een volmacht gegeven om haar belangen te behartigen en JMW kon niet bewijzen, dat 'de Fusie' indertijd de notaris tot uitbetaling had gemaand.

Voor meer gedetailleerde informatie zie:

- [Eindverslag Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen \(PIJO\)](#)

• **Roestvrijstaal: de zaak van Philip Staal (558 woorden)**

Philip en Marcel Staal voerden in 2005 een juridische procedure tegen de juridische fusie van een aantal voormalige Joodse voogdij-instellingen met de Stichting Samenwerkingsverband-JMW. De gebroeders Staal verloren deze procedure tot in Hoger beroep. In 2009 publiceerde Philip Staal een boek over zijn gevecht in het kader van de Joodse tegoeden en zijn strijd tegen JMW. In dit boek staat een groot aantal onjuistheden.

1. Philip Staal stelt dat JMW met deze juridische fusie zich de gelden van de

Voormalige Joodse voogdij-instellingen wilde toe-eigenen.

Dit is onjuist. Deze juridische fusie was noodzakelijk omdat deze Voormalige Joodse voogdij-instellingen juridisch in ontbinding waren oftewel niet meer bestonden. Dit was bij de statutenwijziging van JMW (2002) geconstateerd door een commissie van juristen, bestaande uit mr. H. Loonstein, mr. F. Ensel en mr. F. Stein. Na de rapportage van deze commissie is deze problematiek aan diverse andere notarissen en juristen voorgelegd, die tot dezelfde conclusie kwamen.

JMW moest òf deze stichtingen opheffen en de gelden verdelen, òf laten fuseren met een andere stichting. Daar bij een fusie de stichting waarin gefuseerd wordt alle rechten en plichten overneemt, werd hiervoor gekozen.

2. Philip Staal omschrijft zichzelf als de enige ware belangenbehartiger van de Joodse oorlogswezen

Staal claimde het zeer aanzienlijke bedrag van € 1.600.000. In de niet-gefuseerde situatie konden de gebroeders Staal een claim indienen tegen hun voogdij-instelling. Deze instelling had destijds een vermogen van € 500.000. Indien de fusie echter doorging werden de vermogens van alle organisaties bij elkaar opgeteld en ontstond de mogelijkheid voor de gebroeders Staal om een claim te leggen op een vermogen van ruim € 7.000.000. De gebroeders Staal zouden dan ook juist een voordeel hebben bij een fusie. Het bezwaar van Staal tegen bovenstaande juridische fusie was dan ook uiterst merkwaardig.

Welk voordeel hadden de gebroeders Staal er dan bij de fusie toch te verhinderen?

In de juridische procedure bij het Hoger beroep bekende Philip Staal dat hij vreesde dat “de spoeling bij dit vermogen alleen maar dunner wordt”, aangezien de Rudelsheim-Stichting het kleinste aantal pupillen had en het “bepaald niet ondenkbaar” is dat pupillen van andere stichtingen “eveneens acties zullen ondernemen”. (uit: Beschikking van 26 juli 2005 van het Gerechtshof te Amsterdam, Ondernemingskamer)

Staal ging ervan uit dat hij een groter deel van het bedrag zou ontvangen als er niet gefuseerd werd, daar het aandeel van zijn voogdij-instellingen in het totale vermogen groot was, terwijl er relatief weinig pupillen waren om dit bedrag onder te verdelen.

Geconcludeerd moet worden dat de gebroeders Staal de juridische procedure tegen

de fusie niet voerden vanuit het belang van de Joodse oorlogswezen, maar vanuit hun eigen persoonlijk belang. De voorstelling van zaken in Roestvrijstaal is misleidend. Verzet tegen de fusie was tegen het belang van de andere oorlogswezen.

3. Philip Staal beweert in 'Roestvrijstaal', dat de Joodse oorlogswezen door Joodse instellingen zijn beroofd van delen van hun vermogen en dat ze bovendien bewust de gegevens hierover vernietigd hebben.

In 'Rekenschap' wordt aangetoond, dat beide beschuldigingen ongegrond zijn.

Zie ook:

- Zijn er aanwijzingen dat er (systematisch) misbruik is gemaakt van de vermogens van Joodse minderjarige oorlogswezen? (156 woorden)
- Zijn er aanwijzingen dat dossiers vernietigd/geschoond zijn om handelingen door organisaties of personen te verbergen ('cover-up'-theorie)? (277 woorden)

Voor gedetailleerdere informatie zie:

- Over de vernietiging van de dossiers: 'Rekenschap' pp. 273 – 285.
- Over het misbruik van de vermogens van de wezen: 'Rekenschap' pp. 285 – 295.

• **Arnold Heertje: JMW heeft justitie bewust valselijk voorgelicht**

In advertenties voor het boek "Roestvrijstaal" van Philip Staal wordt professor A. Heertje geciteerd. Heertje stelt dat men "niet anders dan tot de conclusie (kan) komen dat de Joodse oorlogswezen door Joodse instellingen zijn beroofd van delen van hun vermogens en dat Joods Maatschappelijk Werk justitie bewust valselijk heeft voorgelicht om deze onverkwikkelijke feiten in nevelen te hullen".

Heertje baseert zich met deze aantijging op het boek van Philip Staal. Staal suggereert aan de hand van een citaat uit het proces verbaal (het gespreksverslag) van de hoorzitting, dat JMW de rechter onjuist heeft geïnformeerd en dat JMW daarmee het vonnis van de rechter in zijn nadeel heeft beïnvloed.

Deze beweringen kloppen niet.

De rechter heeft zich bij zijn uitspraak gebaseerd op alle processtukken die door de gebroeders Staal en door het Samenwerkingsverband-JMW zijn ingebracht w.o. de Eindafrekening van Philip Staal bij meerderjarigheid (die in deze zaak beschikbaar was) de onderzoeken van Elma Verhey en van Frits Hoek, brieven, pleitnota's etc. etc.

In de juridische procedure komt de rechtbank op basis al deze stukken tot het oordeel dat de gebroeders Staal niet kunnen bewijzen dat zij een vordering hebben op de Rudelsheimstichting of Le Ezrath. De rechtbank gaat daarbij niet in, en doet de zaak niet af, op het beroep op verjaring. In Hoger beroep sluit de Ondernemingskamer zich aan bij de beslissing van de rechtbank:

• **De zaak van Mimi Gutmann (134 woorden)**

Tot nu toe (maart 2009) zijn er door twee personen claims ingediend, waaronder Mevrouw Gutmann. Er zijn door haar twee claims ingediend, die beide door het Samenwerkingsverband-JMW werden afgewezen. In beide gevallen is mevrouw Gutmann in beroep gegaan bij de Bezwaarcommissie, die inzake 1 claim inmiddels uitspraak heeft gedaan en de claim heeft toegewezen. Dit betrof, in tegenstelling tot wat Elma Verhey in haar boek 'Kind van de rekening' beweerde, een relatief klein bedrag, dat niet onder de verantwoordelijkheid van 'de Fusie' viel, maar onder een notaris. Mevrouw Gutmann, die in die tijd al meerderjarig was, had aan Le Ezrath een algemene volmacht gegeven om haar belangen te behartigen en JMW kon niet bewijzen, dat Le Ezrath indertijd de notaris tot uitbetaling had gemaand.

• **Leo en Riek Cohen (249 woorden)**

Het echtpaar Leo en Riek Cohen werkte tot 1951 als groepsleiders bij de Berg – Stichting (zie wie is wie). Leo Cohen was daar tevens adjunct-directeur. In 1950 besloot het echtpaar om op alijah te gaan. Hun besluit leidde tot de groepsalijahs in 1951 en 1952 (zie: *VBV : Joodse oorlogswezen zijn "op transport gesteld" naar Israël. Het zionistisch ideaal*). In Israël traden Leo en Riek Cohen op als begeleiders

van de twee groepen. Door ziekte van Riek Cohen was het echtpaar gedwongen om in 1954 terug te keren naar Nederland. Op het moment van vertrek van Cohen waren vrijwel alle kinderen in militaire dienst en derhalve niet meer aanwezig in Gvar-Am. In Nederland werd Leo Cohen na enige tijd sociaal directeur van Le Ezrath ha-Jeled. Leo Cohen stond er om bekend, dat hij zich enorm voor de wezen inzette. Ook na het vertrek waren er veel contacten met pupillen in Israël.

In het boek van Elma Verhey 'Het kind van de rekening' werd Le Ezrath –en in het bijzonder Leo Cohen- ervan beschuldigd misbruik van de gelden van de kinderen te hebben gemaakt en de feiten daarvan in een 'cover-up operatie' te hebben vernietigd.

In 'Rekenschap' wordt uitvoerig aangetoond, dat er geen sprake was van een "cover-up" operatie en dat juist Leo Cohen degene was die het nóg langer bewaren van de sociale dossiers wilde heroverwegen.

Voor meer gedetailleerde informatie zie:

- 'Rekenschap' II.5 (m.n. pp 226-250) en p. 273 – 285.
- Zijn er aanwijzingen dat dossiers vernietigd/geschoond zijn om handelingen door organisaties of personen te verbergen ('cover-up'-theorie)?

• **'De Fusie' in vergelijking met de Stichting Hulp aan Oorlogspiegelkinderen (194 woorden)**

Uit Deel II van "[Rekenschap](#)", hoofdstuk 6, het vermogensbeheer in vergelijkend perspectief, blz. 271:

"Hoewel een vergelijking vanwege de beperkt beschikbare informatie over de Stichting Hulp aan Oorlogspiegelkinderen slechts gedeeltelijk valt te maken, kan op grond van hetgeen bekend is, wel worden geconstateerd dat het beleid van de Fusie ten aanzien van het vermogensbeheer van haar pupillen zeker niet heeft ondergedaan voor dat van ShaO. Zonder aan een competitiestrijd in retrospectief te willen bijdragen, kan ook worden geconcludeerd dat de Fusie zich op onderdelen zelfs positief van de ShaO heeft onderscheiden. Zo werd door de Fusie geen formeel onderscheid gemaakt in het beheer van 'grote' en 'kleine' vermogens, werd veel later met het in rekening brengen van onderhoudskosten gestart en werd het

vermogensbeheer van de pupillen onder de controle van een eigen accountant gebracht. Dit los van de grotere betrokkenheid die het bestuur van de Fusie door zijn hogere vergaderfrequentie lijkt uit te stralen en de grotere zorg die, gezien het aantal en de uitvoering van de Jaarverslagen, aan het afleggen van rekenschap van het gevoerde beleid werd besteed.”

Voor meer gedetailleerde informatie zie:

- Rekenschap, Deel II, hoofdstuk 6 (pp. 258-271): Het vermogensbeheer in vergelijkend perspectief. en het ‘Addendum’(pp. 45-46)

• **VBV/SINJOI: Onderzoeksteam nam vragen niet op in het onderzoek (226 woorden)**

Het VBV en SINJOI stellen dat hun vragen door de onderzoekers niet zijn meegenomen in het onderzoek.

Dit is niet juist. Wat zijn de feiten?

De [onderzoeksvragen en onderzoeksopzet](#) zijn samen met het VBV en met SINJOI geformuleerd. Namens deze organisaties is door mevrouw Flory Neter ook getekend.

In het ‘Nawoord Begeleidingscommissie’, blz. 43 van “Rekenschap”, stelt de Begeleidingscommissie: “De commissie is door twee van de opdrachtgevers in de loop van het onderzoek met aanvullende onderzoeksvragen benaderd. Waar mogelijk zijn deze vragen ingepast in de formele onderzoeksopdracht. Een van de vragen –hoe is het gegaan met de verkoop van eventueel aanwezig onroerend goed op naam van de wezen- vraagt een geheel eigen onderzoek en is –na zoveel jaren- hoogstwaarschijnlijk onuitvoerbaar. In ieder geval is hierover in de geraadpleegde bronnen niets teruggevonden.”

Bij de Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen (PIJO) zijn drie zaken ingebracht waarbij onroerend goed een rol speelde. Eén betreft een huis, waarvan de eigenaar al voor de oorlog overleden was, maar dat pas na de oorlog geveild werd. Het is onbekend wie precies de erfgenamen waren. De tweede betreft onroerend goed, waarvan de verdeling van de opbrengst op het moment van het

meerderjarig worden nog bij de notaris lag. De derde betreft een gesloopt pand, waarbij na verkoop een negatief saldo restte. In al deze zaken zijn wat betreft de Joodse voogdij-instellingen geen onregelmatigheden geconstateerd.

- [Zie verder: Eindverslag Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen \(PIJO\).](#)

• **VBV : Joodse oorlogswezen zijn "op transport gesteld" naar Israël. Het zionistisch ideaal (394 woorden)**

Het VBV suggereert bij herhaling dat de kinderen die in een groepsalijah met Leo Cohen (zie Leo en Riek Cohen) naar Israël zijn gegaan, "op transport gesteld zijn" naar Israël en zijn opgeofferd aan het "zionistisch ideaal". Deze suggestie is afkomstig uit het boek "Kind van de Rekening" van Elma Verhey.

Deze suggestie is niet onderbouwd en gaat uit van een a-historische visie. Het zionisme was na de oorlog zeer populair in Joods Nederland; vele duizenden Nederlandse Joden zijn na de oorlog op alijah gegaan. Er was ook geen enkel vooropgezet plan om pupillen gedwongen naar Israël te laten vertrekken.

In deel II van "[Rekenschap](#)" (p.227) schrijft dr. Joor:

"Bij de beschouwing van de eerste groepsalijah lijkt in de eerste plaats relevant te zijn dat in de notulen niets blijkt van een vooropgezet plan van Leo Cohen om de kinderen van de Berg-Stichting naar Israël te laten emigreren of van grote druk van het Fusiebestuur op hen om op alijah te gaan. De emigratie was aanvankelijk louter een aangelegenheid van het echtpaar Cohen, dat al langer het idee had om naar Israël te vertrekken. In de vergadering van het Dagelijks Bestuur op 8 oktober 1950 bleef het vertrek dan ook beperkt tot een vrij zakelijke mededeling dat op eervolle wijze ontslag werd verleend aan het echtpaar Cohen. Pas drie weken later, in de vergadering van 28 oktober 1950, meldde voorzitter van Creveld dat hem ter ore was gekomen, dat 'een aantal kinderen met het echtpaar Cohen mee wil[de] emigreren. Volgens het bestuurslid mevrouw Kalker-Kalker, die hierover met directeur Reitsema had gesproken, bleek van een uitgewerkt plan echter geen sprake te zijn maar hadden de kinderen slechts 'in een eerste opwelling' gesproken. Enigszins tot verrassing van het bestuur van de Fusie en de directie van de Berg-Stichting kwam, volgens de beschikbare informatie, het initiatief om de kinderen mee te laten emigreren dus vanuit de groep van kinderen

zelf.”

en

“Het besluit van het bestuur om kinderen uit de Berg-Stichting collectief op alijah te zenden, hing nadrukkelijk samen met de kans die daartoe werd geboden door de aanwezigheid van het echtpaar Cohen. De groeps-alijahs van 1951 en 1952 waren wat dat betreft uniek. Na het vertrek van Cohen in begin 1954 is de mogelijkheid tot een groepsemigratie niet meer door het bestuur besproken, laat staan dat er nog concrete voorbereidingen voor een nieuwe groep voor Gvar-Am zijn gemaakt.” (‘Rekenshap’, p. 258)

Voor meer gedetailleerde informatie zie:

Rekenshap, Deel II, Hoofdstuk 5. Gvar-Am (pp. 226-263)

•VBV/SINJOI: Joodse oorlogsswezen kregen in Israël geen opleiding (535 woorden)

VBV en SINJOI stellen bij herhaling dat de kinderen die via de groepsalijah met Leo Cohen(zie Leo en Riek Cohen) naar Israël vertrokken geen opleiding kregen en “dat school en/of opleiding bovendien vaak bruut [werden] afgebroken”.

Ook deze argumentatie komt uit de publicatie “Kind van de Rekening” van Elma Verhey. De onderzoekers Joor en Hoek hebben geen onderzoek gedaan naar deze vraag. Incidenteel komt de opleiding in Deel II van Rekenshap echter wel ter sprake: zie p. 221, p.240, pp. 242-243, p. 246 (Leo Cohen regelt studiefinanciering als hij in Nederland is) en pp. 259-260).

De vraag is echter wel nader onderzocht door Hans Vuijsje, algemeen directeur van JMW, in zijn publicatie [“Een goede naam”](#). Vuijsje heeft voor de beantwoording een groot aantal sociale dossiers van de betreffende pupillen bekeken en tevens de Jaarverslagen van ‘de Fusie’.

Het is in zijn algemeenheid onjuist dat de Joodse oorlogsswezen in Israël geen opleiding kregen en/of dat hun opleiding in Nederland bruut werd afgebroken.

“De bronnen doornemend en lezend in de sociale dossiers van de pupillen die naar Israël zijn gegaan, moet echter geconstateerd worden dat veel aandacht naar de opleidingen is gegaan. Bij de besprekingen die in de Kindercommissie in januari 1951 wordt gevoerd, wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de schoolprestaties van de kinderen.

Over één pupil wordt besloten om -conform het advies van Leo Cohen- hem eerst de HBS af te laten maken en dan te kijken of hij zich later bij de groep wil voegen. Tijdens de vergadering wordt afgesproken dat over een vijftal kinderen (m.n. degenen die de Joodse HBS volgden) nog overleg zal worden gevoerd met de heer Reitsema “in het bijzonder met het oog op hun schoolopleiding”.

In Gewar Am, aldus de verantwoording die Leo Cohen in het Jaarverslag van 1955 geeft, ontvangen de kinderen “drie uren per dag lessen van door de kiboets aangewezen leerkrachten; vijf uren per dag werkten zij in de diverse bedrijfstakken van de kiboets, teneinde een vakopleiding te krijgen.” Dat er m.n. sprake is van vakopleidingen is natuurlijk niet vreemd in een kibboets. Het is echter ook niet zo vreemd gezien de opleidingen die de meeste pupillen in Nederland genoten, zoals de Lagere Tuinbouwschool, de U.L.O., volontair bij een kweker en de ambachtsschool.

Naast de vakopleiding werd er echter wel degelijk ook gekeken naar andere opleidingen, naar gelang de pupil dit wenste en in staat was de opleiding te volgen. Zo volgde een van de meisjes een opleiding voor onderwijzers en kleuteronderwijzers. De kosten werden door Le-Ezrath betaald. Met name één jongen uit de groep vraagt veel aandacht voor zijn opleiding. Van alles wordt geprobeerd. Uiteindelijk wordt bij diverse fondsen aangedrongen om gelden ter beschikking te stellen om hem een opleiding tot cartograaf te laten volgen. Hoewel één van de fondsen het geld toezegde, kwam hier uiteindelijk niets van daar de betrokken jongen inmiddels onverwacht naar Nederland was teruggekeerd.

Cohen omschrijft in het Jaarverslag 1955 welke beroepen de pupillen uiteindelijk gekozen hebben. “Waar het de meisjes betreft werden ze kinderverzorgster, doktersassistente, kookster. Van de jongens werden sommigen landbouw-tractorist, automonteur. Een jongen vestigde zich als smid in een nederzetting, waar hij een eigen bedrijfje heeft gesticht, een andere jongen is verbonden aan de technische Hogeschool te Haifa als electro-technicus, een andere is in opleiding bij

een efficiency-bureau. De jongens en meisjes van de tweede groep sloten hun opleiding nog niet af. Alle jongens en 2 meisjes zijn in opleiding in steden. (Fabriek voor Keramische producten, telefoniste)."

· VBV/SINJOI: Joodse oorlogswezen

• **VBV/SINJOI: Joodse oorlogswezen werden zonder geld in Israël achtergelaten (679 woorden)**

VBV en SINJOI stellen bij herhaling dat de kinderen die via de groepsalijah met Leo Cohen (zie Leo en Riek Cohen) naar Israël vertrokken geen geld hadden.

Het is onjuist dat deze pupillen geen geld hadden. Het is ook onjuist dat 'de Fusie' hen niet steunde na hun meerderjarigheid.

In "[Toelichting op Rekenschap \[....\] naar aanleiding van de opmerkingen en gestelde vragen door mevrouw F. Neter namens het SINJOI en VBV \[...\]](#)", 9 november 2008, antwoord op vraag 1 " dat er met de kinderen wel erg zuinig is omgegaan en dat er geen enkele spaarvoorziening werd getroffen opdat juist de kinderen die naar Israël gingen een startgeld hadden gehad."wordt gesteld:

"..op grond van de notulen en het bewaard gebleven archiefmateriaal [kan] worden geconstateerd dat er door de Fusie en de onderscheiden instellingen spaarvoorzieningen en –regelingen zijn getroffen voor de kinderen waarover de voogdij werd uitgeoefend en met name ook voor hen die naar Israël emigreerden of inmiddels al waren geëmigreerd. Le-Ezrath besloot in begin 1948 om vermogens van haar pupillen tot f 1.000 op een RPS-spaarbankboekje te storten en grotere vermogens op een bankrekening . Voor de pupillen die in 1951 naar Gvar-Am vertrokken werd uitdrukkelijk besloten om in ieder geval f 300 van het schadeboekje te reserveren voor een spaarrekening. Le-Ezrath storte de achterstallige wezenrente die zij voor de pupillen onder haar voogdij ontving op spaarbankboekjes voor de betreffende pupillen. Toen in april 1951 bleek dat de Berg-Stichting anders handelde, werd het beleid van Le-Ezrath tot het algemeen te volgen beleid voor alle Fusie-instellingen gemaakt. In het verlengde van deze beslissing bepaalde het DB in mei 1951 dat alle wezenrente en uitkeringen welke vrijkwamen voor de kinderen die naar Israël waren vertrokken op

spaarbankboekjes ten name van hen zouden worden gezet. Dat pupillen in Israël ook daadwerkelijk over spaarbankboekjes hebben beschikt, blijkt onder meer uit het verzoek van het Fusiebureau in juli 1951 aan drie van hen om een machtiging te tekenen voor het aanvragen van nieuwe boekjes ter vervanging van de oude in het kader van het herstel van een fout.”

De Berg-Stichting heeft uit haar eigen vermogen in 1951 en daarna substantiële bedragen betaald aan Gvar-Am ten behoeve van de pupillen, waaronder hun opleiding (zie vermogensopstellingen Berg-Stichting, Rekenschap p. 440 e.v.

In Rekenschap wordt eveneens enige aandacht besteed in II..5.3 (m.n. ook pp.257 -258). Zie ook II.5.2 pp. 246-248.

Uit “[Een goede naam](#)” van Hans Vuijsje, algemeen directeur JMW:

In 1953 zijn een aantal van de kinderen 18 jaar of ouder. De eerste groep is in het Israëlische leger of daar inmiddels al uit. De Fusie neemt de normen en waarden van de Israëlische samenleving over. Na de militaire dienst zijn de pupillen volwassen en nemen hun eigen verantwoordelijkheid voor hun leven. In het Jaarverslag van de Fusie over 1953 wordt gemeld: “De eerste groep is volwassen, ook indien nog niet ieder naar ons Nederlands begrip meerderjarig is. De tweede groep is in de periode van Israëlische militaire dienst.”

In dit kader geeft het Dagelijks Bestuur van de Fusie toestemming om ‘verlanglijstjes’ te maken als opzet voor het zelfstandig functioneren van de pupillen. Daarbij speelt dat volgens de Israëlische wet ‘oliam chadasjiem (nieuwe inwoners) het recht hebben om eenmalig goederen van buiten Israël aan te schaffen, zonder dat daarover belasting betaald moet worden.

In januari 1953 vraagt Cohen een opgave van de vermogens. Aan het eind van het jaar 1953 gaan er hetzij via Cohen, hetzij via de pupillen zelf hele lijsten van gewenste goederen naar het bureau van ‘de Fusie’. In het geval de pupillen trouwen, worden zij formeel als meerderjarig erkend en wordt zonder enige discussie de gewenste lijst verzonden. In een aantal andere gevallen vraagt de Fusie aan Leo Cohen om nog eens goed met de jongens te spreken over hun lijstje. Cohen bericht op 6 januari 1954 dat hij dit heeft gedaan en meldt het resultaat. Naast de gelden die de pupillen zelf hebben kon er een beroep worden gedaan op de Nederlandse Stichting tot Hulp aan Emigranten naar Israël (een leningfonds van de Irgun Olei Holland). Leo Cohen maakte deel uit van het bestuur van deze

stichting.

• **VBV: Het onderzoeksrapport 'Rekenshap' brengt niets nieuws na "Kind van de Rekening" van Elma Verhey (1053 woorden)**

In 2005 publiceerde Elma Verhey het boek 'Kind van de rekening'. In dit boek werden ernstige beschuldigingen geuit tegen bestuursleden en medewerkers van 'de Fusie', waaronder Leo Cohen (zie Leo en Riek Cohen). VBV en SINJOI stellen dat het onderzoeksrapport "[Rekenshap](#)" niets nieuws brengt na "Kind van de rekening" van Elma Verhey.

In werkelijkheid zijn er echter grote verschillen tussen de conclusies die in 'Kind van de rekening' en in 'Rekenshap' worden getrokken. De ernstige beschuldigingen die Verhey heeft geuit worden volledig weerlegd.

Johan Joor (historicus) en Frits Hoek (accountant) hebben gedurende twee jaar – onder toezicht van een Begeleidingscommissie bestaande uit Ed van Thijn (oud-burgemeester van Amsterdam), Ton van Gils (oud-directeur Pensioen- en Uitkeringsraad) en Christiaan Ruppert (projectdirecteur bij het Ministerie van Financien)- uitgebreid alle beschikbare stukken bestudeerd, waaronder de stukken die ook door Elma Verhey voor haar onderzoek zijn ingezien. Joor en Hoek komen echter tot een aantal geheel andere conclusies.

1. Verhey stelt dat gelden van de kinderen in rekening worden gebracht voor de exploitatie van tehuizen en de financiering van de eigen organisaties.

Na bestudering van alle stukken komt Joor en Hoek tot een geheel ander oordeel:

"Er zijn geen aanwijzingen dat er (systematisch) misbruik is gemaakt van de vermogens van de Joodse minderjarige oorlogswezen door de Joodse voogdij-instellingen." En: "Er zijn geen aanwijzingen dat er (systematisch) misbruik is gemaakt van de vermogens van Joodse minderjarige oorlogswezen door individuele bestuurders of medewerkers van de Joodse voogdij-instellingen."

2. Verhey stelt in 'Kind van de rekening' dat Leo Cohen rijkelijk uit de vermogens van de kinderen putte ten voordele van de kibboets Gwar-Am.

Na bestudering van alle stukken komt Joor tot een geheel ander oordeel:

"Samenvattend kan worden gesteld dat uit de correspondentie duidelijk blijkt, dat

de goederen die de Fusie op verzoek van de kinderen van hun vermogen in Nederland heeft aangeschaft en vervolgens naar Israël heeft verzonden, vooral kleding, elektrische apparaten, horloges, huisraad en gereedschappen betroffen, die expliciet waren bestemd voor persoonlijk gebruik en privé-bezit."

3. Verhey stelt dat er politieke (zionistische) motieven waren om kinderen naar Israël te sturen.

Na bestudering van de stukken komt Joor tot een geheel ander oordeel:

"Het besluit van het bestuur om kinderen uit de Berg-Stichting collectief op alijah te zenden, hing nadrukkelijk samen met de kans die daartoe werd geboden door de aanwezigheid van het echtpaar Cohen. De groeps-alijahs van 1951 en 1952 waren wat dat betreft uniek. Na het vertrek van Cohen in begin 1954 is de mogelijkheid tot een groepsemigratie niet meer door het bestuur besproken, laat staan dat er nog concrete voorbereidingen voor een nieuwe groep voor Gvar-Am zijn gemaakt." Kortom, er is geen enkele sprake van zionistische motieven van het bestuur.

Zie verder:

- VBV : Joodse oorlogswezen zijn "op transport gesteld" naar Israël. Het zionistisch ideaal

4. Verhey beschuldigt Leo Cohen de financiële dossiers te hebben vernietigd als 'cover-up' voor ontoelaatbaar handelen

Na bestudering van alle stukken komt Joor tot een geheel ander oordeel:

"Leo Cohen was wegens zijn gezondheid noch bij de besluitvorming over het opruimen van de financiële dossiers betrokken, noch bij de uitvoering van dit besluit. Mede door zijn tussenkomst is het besluit om de sociale dossiers te vernietigen heroverwogen." En "Er zijn geen aanwijzingen dat dossiers vernietigd of geschoond zijn in een 'cover-up'-operatie." ('Rekenschap', p. 41)

Zie verder:

- Zijn er aanwijzingen dat dossiers vernietigd/geschoond zijn om handelingen door organisaties of personen te verbergen ('cover-up'-theorie)?

Er is een groot aantal andere zaken, waaruit blijkt dat Elma Verhey onzorgvuldig te

werk is gegaan. Enkele voorbeelden:

- Verhey beweert dat ten onrechte vermogensdelen van de oorlogswezen overgeheveld zijn naar het vermogen van 'de Fusie'.

In 'Rekenshap'(pp. 37 en 367-368) wordt deze bewering ontkracht.

- Controle accountant: Verhey suggereert dat 'de Fusie' bezuinigd heeft op accountantskosten ten koste van kinderen met kleine vermogens. Verhey baseert zich daarbij op het besluit dat grote vermogens systematisch gecontroleerd dienden te worden en er voor de rest alleen een steekproefsgewijze controle nodig was.

Verhey heeft de stukken niet goed bestudeerd. Het besluit betrof niet het vermogensbeheer, maar het opsporingswerk ten behoeve van nog niet aan Le Ezrath overgedragen vermogens. Naar aanleiding van hoge declaraties van de accountant besloot het Dagelijks Bestuur om bij de controle zich in eerste plaats te richten op de vermogens die reeds waren overgedragen en waarvoor Le-Ezrath dus ook wettelijk verantwoordelijk was. In het geval van de nog niet overgedragen vermogens besloot men om de accountant uitsluitend nog te belasten met de systematische controle van het opsporingswerk voor de grote vermogens, aangevuld met de steekproefsgewijze controle van het opsporingswerk van de rest.

- Verhey beweert dat *'een pak gereedschap inclusief zaad' voor de kibboets werd aangeschaft*

De bestelling van "zaad" zou inderdaad kunnen duiden op een bestelling voor de kibboets. In werkelijkheid staat in de geciteerde brief: "1 pak gereedschappen inclusief zaag". Dit was besteld door een jongen die in de kibboets als timmerman/meubelmaker werkte.

- Verhey stelt dat de Commissie OPK en de SHaO niet alleen een ruimer maar ook een zorgvuldiger beleid hebben gevoerd

Joor stelt daarentegen: "op grond van hetgeen bekend is, (kan) wel worden geconstateerd dat het beleid van de Fusie ten aanzien van het vermogensbeheer van haar pupillen zeker niet heeft ondergedaan voor dat van ShaO. Zonder aan een competitiestrijd in retrospectief te willen bijdragen, kan ook worden geconcludeerd dat de Fusie zich op onderdelen zelfs positief van de ShaO heeft onderscheiden.

- Verhey doet onjuiste uitspraken over een aantal specifieke punten
Dit betreft o.a. het achterhouden van de achterstallige wezenrente t.w.v. f 20.000 door Le-Ezrath (zie 'Rekenschap', pp. 88-90);
de bouw van de directeurswoning en het oneigenlijke gebruik van het Van Leersfonds ('Rekenschap', pp. 145-147);
de controles door Mesritz ('Rekenschap', p.201 en 211); en
het veronderstelde in rekening brengen van te hoge accountantskosten waarover door een (oud)pupil een rechtszaak werd aangespannen ('Rekenschap', p.223)

Nieuwe conclusies

Ten slotte heeft het onderzoek tot een aantal algemene, opzienbarende conclusies geleid, zoals:

de Fusie-instellingen zijn slechts over een klein deel van de Joodse oorlogswezen voogdes geweest;

de Fusie heeft daarentegen wel met een zeer groot deel van de Joodse oorlogswezen bemoeienis gehad, waarvoor veel (ongesubsidieerd) werk door Le-Ezrath is verzet;

het aantal voogdijen voor 1949 voor Le-Ezrath is erg klein geweest;

het vermogensbeheer apparaat van Le-Ezrath heeft als 'vliegwiel' in de totstandkoming van 'de Fusie' gewerkt;

Justitie heeft mogelijk op de oorlogswezen ten onrechte verhaalde verzorgingsbijdragen niet willen restitueren.

• Oorlogswezen: Het geld van de voogdij-instellingen is van de Joodse oorlogswezen (188 woorden)

Sommige oorlogswezen denken dat het geld van de voogdij-instellingen toebehoorde aan de oorlogswezen die onder voogdij stonden van 'de Fusie'.

In "Rekenschap" (p. 37) wordt door de onderzoekers geconcludeerd dat er in het bronnenmateriaal geen aanwijzingen (zijn) aangetroffen die er op zouden kunnen wijzen dat gelden van Joodse minderjarige wezen deel hebben uitgemaakt van het Fusie-vermogen van 3,8 miljoen gulden dat in 1981 is overgedragen aan JMW.

Aangetoond wordt dat het vermogen dat na de beëindiging van de werkzaamheden

van 'de Fusie' overgedragen werd aan JMW vrijwel geheel was opgebouwd uit ontvangsten wegens nalatenschappen, rechtsherstel en verkoop van onroerend goed.

Het betreft nalatenschappen ten gunste van en uitkeringen wegens rechtsherstel aan de voogdij-instellingen (dus niet van de pupillen!) ten behoeve van de hulpverlening aan minderjarigen. Het vermogen is dan ook instellingsvermogen. Als zodanig besloot het bestuur van 'de Fusie' de gelden aan JMW over te dragen voor "de gehele sociale zorg voor de Joden in Nederland".

Voor meer gedetailleerde informatie zie:

- Zijn er aanwijzingen dat gelden van Joodse minderjarige wezen een deel vormen van de vermogens die in 1981 zijn overgedragen aan JMW?
- Een summiere geschiedenis van de Joodse weeshuizen in Nederland

• **VBV/SINJOI: JMW heeft geen mededogen met de Joodse oorlogswezen (331 woorden)**

JMW erkent de bijzondere positie van de minderjarige oorlogswezen. De Nederlandse Samenleving, noch de Joodse gemeenschap en de Joodse instellingen kunnen 'compenseren' wat de oorlogswezen in hun leven is aangedaan. De wijze waarop de meesten van hen zich, ondanks hun verschrikkelijke start, hebben ontwikkeld dwingt groot respect af.

JMW respecteert daarnaast de vele bestuursleden en medewerkers van de Fusie, die zich met hart en ziel hebben ingezet voor 'hun' kinderen. Zonder deugdelijk bewijs van het tegendeel, mag hun 'goede naam' niet aangetast worden.

JMW heeft geprobeerd zorgvuldig te werk te gaan door volledig mee te werken aan een algemeen onafhankelijk onderzoek. Bovendien heeft JMW de Joodse oorlogswezen aangeboden alle individuele vragen te onderzoeken met aansluitend de mogelijkheid van het indienen van claims bij de stichting Samenwerkingsverband-JMW en de mogelijkheid tot een bezwaarprocedure bij een onafhankelijke Bezwaarschriftencommissie. Toch is de onrust die er bij een deel van de wezen bestaat niet weggenomen. Dat is op zich niet verwonderlijk. Zoals eerder gesteld, is er een diep beleefd gevoel bij Joodse oorlogswezen dat hen alles is afgenomen.

Voor een belangrijk deel is dat niet alleen een gevoel, maar ook feitelijk waar. Wezen hebben hun ouders en hun jeugd verloren en de Nederlandse samenleving heeft hen in de steek gelaten.

Dat betekent echter niet automatisch, dat er door de Joodse voogdij-instellingen met de gelden van de wezen onzorgvuldig is gehandeld. De beschuldigingen van Elma Verhey zijn stuk voor stuk ontkracht. Objectief, onafhankelijk onderzoek neemt echter geen diepgewortelde gevoelens weg.

JMW is door een en ander in een zeer moeilijke positie gekomen. Als opvolger van 'de Fusie' heeft JMW de taak objectief de ernstige beschuldigingen te (laten) onderzoeken. Dit is inmiddels gedaan en uit dit onderzoek blijken geen onregelmatigheden in het beheer van de gelden van de minderjarige oorlogswezen die onder 'de Fusie' vielen. Aan de andere kant is JMW de hulpverleningsorganisatie die zijn cliënten en deelnemers (w.o. Joodse oorlogswezen) tracht te ondersteunen. Voor JMW is dit een onmogelijk en zeer pijnlijk dilemma.

• **NIW: JMW weigert “hooghartig” te reageren (197 woorden)**

Na het aantreden van de nieuwe hoofdredacteur, Paul Damen, heeft het NIW nooit een inhoudelijke reactie aan JMW gevraagd op de vele zaken die door het NIW aan de orde zijn gesteld. Na een [ingezonden mededeling van JMW](#) waarin o.a. wordt gesteld dat het NIW zich niet houdt aan het principe van hoor en wederhoor, stelt de hoofdredacteur in een redactioneel artikel dat hij de algemeen directeur drie keer heeft benaderd voor een interview en dat dit hooghartig is afgewezen.

Deze uitspraak is niet waar.

Hans Vuijsje is niet drie keer benaderd door het NIW voor commentaar. Paul Damen heeft Vuijsje en de voorzitter van de Raad van Toezicht van JMW eenmaal benaderd op het moment dat het onderzoek –op verzoek van de Wezenorganisaties - nog onder embargo was. Daarnaast heeft Damen Vuijsje een keer uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek. Daar dit gesprek zou plaatsvinden op een moment dat het NIW een reeks van artikelen tegen JMW had aangekondigd, leek het Vuijsje beter dit gesprek op een later tijdstip te houden. Daar de hoofdredacteur niet bereikbaar was, werd dit aan de secretaresse meegedeeld met het verzoek de hoofdredacteur te vragen om even terug te bellen. Dat is nooit

gebeurd.

•NIW: JMW roept zijn medewerkers op om de abonnementen op te zeggen (207 woorden)

In het NIW no 20. wordt beweerd dat JMW de staf van JMW heeft opgeroepen om hun abonnementen op dit blad op te zeggen. Deze bewering leidt tot een ingezonden brief van een lezer die haar verontwaardiging uitspreekt over het gedrag van JMW en zelfs tot een kettinmail waarin JMW zwaar wordt veroordeeld. Als een van de medewerkers, Karien Anstadt, in een ingezonden brief schrijft dat zij haar abonnement op eigen initiatief en met een uitgebreide toelichting heeft opgezegd, worden haar woorden uitgebreid in twijfel getrokken.

Het NIW moet beter weten en manipuleert hier de waarheid. De directeur, noch enig ander staflid heeft ooit medewerkers opgeroepen het NIW op te zeggen.

JMW vindt het belangrijk dat al zijn werkers op de hoogte zijn van wat er in de gemeenschap gebeurt. In dat kader biedt JMW zijn werkers individueel, dan wel per afdeling, een JMW abonnement aan. JMW betaalde 52 abonnementen. Verontwaardigd over de berichtgeving van het NIW over JMW en over de nieuwe koers van het blad hebben negen medewerkers en één afdeling uit eigener beweging te kennen gegeven het NIW niet meer (thuis) te willen ontvangen. Daar het JMW-abonnementen betreft wordt dit natuurlijk bij de directeur gemeld en worden de opzeggingen gebundeld doorgegeven aan het NIW.

•NIW: Onderzoek en publicatie wezen kost 7 ton (418 woorden)

In een artikel in het NIW van de hand van de heer Roet uit Israël, worden met de natte vinger de kosten geschat die JMW heeft gemaakt voor het wezenonderzoek en het publiceren van het boek. De heer Roet komt op een bedrag van bijna € 700.000. Op het voorblad kopt het NIW: "Roet in het eten, Wezenstrijd JMW kostte al bijna zeven ton". Het NIW wekt daarmee de indruk dat het hier feitelijk om een dergelijk bedrag gaat.

De schatting van de heer Roet is onjuist. JMW is door het NIW niet gevraagd om een reactie.

Harry van den Bergh, voorzitter van de Raad van Toezicht van JMW en het Samenwerkingsverband-JMW, reageerde met de werkelijke cijfers:

“De heer Roet schat de kosten op € 676.000,-. Bij deze de werkelijke kosten.

1. Onderzoek ‘Een goede naam’ door H. Vuijsje. Vuijsje verrichtte dit bronnenonderzoek samen met twee stafmedewerkers van JMW. Dit soort werkzaamheden behoort tot de reguliere werkzaamheden van directeur en staf. De kosten betroffen alleen de opmaak en druk van het eenvoudige boekje. Niet € **60.000**, maar € **2.600,-**.
2. Reis- en onkosten Amsterdam-Tel Aviv-Amsterdam. JMW en het Samenwerkingsverband-JMW vonden het van groot belang om met de wezenorganisaties in Israël te spreken en te proberen tot een oplossing te komen. De wezenorganisaties wilden ook zelf zeer graag gehoord worden. Een delegatie van JMW is daarvoor twee keer naar Israël gegaan voor overleg. Kosten niet € **12.000**, maar € **3.600,-**.
3. Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen (PIJO). Hiervoor werkte een onderzoeker onder leiding van een van de stafmedewerkers van JMW. Kosten niet € **200.000**, maar € **24.000,-**.
4. Extern wetenschappelijk onderzoek ‘Rekenschap’ door Dr. J. Joor en Drs. F. Hoek. Niet € **270.000**, maar € **191.000,-**.
5. Uitgave in boekvorm. Niet € **60.000**, maar € **17.000,-**.
6. Ondersteuning Begeleidingscommissie. Niet € **7.000**, maar € **19.000,-**.
7. Beroeps- en Bezwaarcommissie. Niet € **15.000**, maar € **3.600,-**.
8. Public relations en advertenties. Niet € **40.000**, maar € **2.200,-**.
9. Juridische adviezen. Niet € **37.000**, maar € **14.000,-**.
10. Diversen: ca. **600,-**.

Deze kosten zijn gemaakt in de periode 2005 tot en met 2008. Uiteraard zijn deze kosten al of worden nog geverifieerd door de accountant, afhankelijk van het jaar waarin deze gemaakt zijn. De kosten van JMW bedragen over 4 jaar € 277.000. Veel geld uiteraard, maar noodzakelijkerwijze gemaakt. Deze kosten worden

gedragen door de Fondsen Samenwerkingsverband JMW.”

Deze reactie wordt meteen door het NIW voorzien van een commentaar met de strekking dat van den Bergh de waarheid geweld aan doet.

• NIW: Gemeenschapsraad JMW verzoekt Harry van den Bergh op te stappen (155 woorden)

In het NIW no. 20 staat een verslag van een Gemeenschapsraadvergadering van JMW. Het NIW vermeldt dat “volgens onbevestigde berichten, gebaseerd op anonieme bronnen” Harry van den Bergh tijdens deze vergadering verzocht is op te stappen als “voorzitter van JMW”.

In zijn reactie op dit artikel (een ingezonden brief in no. 21 van het NIW) stelt de voorzitter van de Gemeenschapsraad, mr. F. Salomon: “Tijdens de vergadering heeft één lid van de GR te kennen gegeven dat naar zijn oordeel Harry van den Bergh zijn functie zou moeten neerleggen. Dit betekent niet dat hiermee het GR-standpunt wordt vertolkt. Dat kan ook niet want volgens de statuten kan de GR slechts de gehele Raad van Toezicht naar huis sturen. Het afzetten van de voorzitter is derhalve statutair niet aan de orde. Het NIW had deze missers kunnen voorkomen door de statuten zorgvuldiger te bestuderen c.q. mij om inlichtingen te vragen. Het één noch het ander is gebeurd.”

• Wie is wie? (765 woorden)

Een groot aantal organisaties speelt in de geschiedenis van de Wezen-kwestie een rol. Hier vindt u korte omschrijvingen van deze organisaties.

• JMW

JMW, de stichting Joods Maatschappelijk Werk, is de hulpverleningsorganisatie voor Joden in Nederland (www.joodswelzijn.nl).

Tot 1981 waren JMW en de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming ‘de Fusie’ onafhankelijke organisaties. In 1981 zijn de uitvoerende werkzaamheden van de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming (de Fusie) definitief overgedragen aan JMW. JMW beheert de sociale dossiers van ‘de Fusie’ en de bestuursarchieven.

- (PIJO) De Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen
JMW heeft in 2005 de Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen opgericht om informatie- vragen van Joodse oorlogswezen vallend onder 'de Fusie' te beantwoorden. Zij konden allemaal met elke vraag over het vermogensbeheer naar de PIJO. [Het Eindrapport van de PIJO](#) is inmiddels beschikbaar.

- De stichting Samenwerkingsverband-JMW
De stichting Samenwerkingsverband-JMW is de rechtsopvolger van de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming ('de Fusie'). Het resterend vermogen van 'de Fusie' is in 1981 overgedragen aan JMW en in 1986 ondergebracht in de stichting Samenwerkingsverband-JMW. Door het bestuur van 'de Fusie' is bepaald dat deze gelden kunnen worden ingezet voor "de gehele sociale zorg voor de Joden in Nederland". Dit is de statutaire doelstelling van JMW.

Zie: [Een summier- e geschiedenis van de Joodse weeshuizen in Nederland](#)

- VBV (Het Verbond Belangenbehartiging Vervolgings- slachtoffers)
Het Verbond Belangenbehartiging Vervolgings- slachtoffers is een vereniging met leden die zich inzet om zaken rond de uitvoering van de WUV verbeterd en/of vereenvoudigd te krijgen. Het Verbond Belangenbehartiging Vervolgings- slachtoffers is een vakbond die opkomt voor de belangen van de vervolgd- e overlevenden uit Europa en voormalig Nederlands- Indië, van de Tweede Wereldoorlog.

- SINJOI (De Stichting (Israël) Nederlandse Joodse Oorlogswezen in Israël)
De doelstelling van de Stichting is om de gemeenschappelijke belangen van de oorlogswezen tegenover de instanties te behartigen. Eén van deze gemeenschappelijke belangen is om erkenning te krijgen voor de buitengewoon moeilijke omstandigheden waaronder de wezen zijn opgegroeid, het onrecht dat hun is aangedaan en hun recht op restitutie van eventuele tegoeden.

- De Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming (de Fusie)
De Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming ('de Fusie') was een samenwerkingsverband van het Nederlands Israëlitisch Jongensweeshuis, de Berg- Stichting, de S.A. Rudelsheimstichting, Le-Ezra- th Ha-Jeled, het Nederlands Israëlitisch Meisjesweeshuis, Jozeboko en Megadle Jethomim uit Utrecht. De Fusie kwam feitelijk tot stand in september 1950.

Binnen de Fusie waren drie voogdij-instellingen: de Berg-Stichting, de Rudelsheimstichting en Le-Ezrath ha-Jeled. De twee andere instellingen bleven in naam voogdes van de minderjarige pupillen die in voorgaande jaren aan hen waren toegewezen. Het apparaat voor vermogensbeheer werd dat van Le-Ezrath. Le-Ezrath had voor de feitelijke fusie de taak van het vermogensbeheer van de oorlogswezen onder voogdij van de Berg-Stichting en de Rudelsheimstichting al respectievelijk eind 1948 en begin 1949 op zich genomen..

De geschiedenis van 'de Fusie' wordt beschreven in "[Rekenschap](#)". Hans Vuijsje en Chris Kooyman (JMW) schreven in 2005 "[Een summiere geschiedenis van de Joodse weeshuizen in Nederland](#)".

- Het Nederlands Israëlitisch Jongensweeshuis

Het Nederlands Israëlitisch Jongensweeshuis is opgericht in 1738.

- De Berg-Stichting

De Berg-Stichting is notarieel gesticht in 1909.

- De S.A. Rudelsheimstichting

De S.A. Rudelsheimstichting werd in 1919 opgericht.

- Le-Ezrath Ha-Jeled ('Het kind ter hulpe')

Le-Ezrat Ha-Jeled werd in augustus 1945 opgericht als tegenhanger van de Commissie Oorlogspleegkinderen (OPK), mede omdat de overheid op grote schaal Joodse wezen wilde gaan onderbrengen in niet-Joodse pleeggezinnen.

- De Commissie OPK

De Commissie Oorlogspleegkinderen was belast met het onderbrengen van Joodse kinderen die tijdens de Shoa bij niet-Joden ondergedoken hadden gezeten. Binnen de Commissie OPK, die voorgezeten werd door mevrouw Gezina van der Molen, ontstond een strijd om het Joodse kind tussen de niet-Joodse en de Joodse leden van de Commissie. De Commissie OPK werd in 1949 opgeheven. De werkzaamheden van de Commissie werden officieel voortgezet door de Voogdijraad Amsterdam.

- De Stichting Hulp aan Oorlogspiegelkinderen (ShaO)

SHaO is een in 1949 opgerichte voogdij-instelling die zich met de voogdij en de verzorging van oorlogspiegelkinderen (ook veel 'Indische') wilde belasten, nadat de Commissie OPK zou zijn opgeheven. Daarbij had SHaO, volgens haar eigen omschrijving, m.n. de oorlogspiegelkinderen op het oog waarvan de voogdij (nog) moeilijk lag of die over complexe, grote vermogens beschikten.

In eerste instantie werd SHaO, toen de stichting nog in oprichting was, wel als de potentiële opvolger van Commissie OPK gezien op voogdijgebied. De Joodse gemeenschap vreesde dan ook dat de groep oorlogspiegelkinderen die in 1949 nog steeds niet onder voogdij was gebracht in zijn geheel onder voogdij van SHaO zou komen. Dit werd niet bewaarheid.

Het bestuur en bureau van SHaO waren in personele zin zo goed als geheel de voortzetting van de Commissie OPK en haar Bureau.

Disclaimer

De websiterubriek 'Feiten over de wezenkwes' is bedoeld om informatie te geven over de problematiek rond de Joodse minderjarige oorlogswezen die onder voogdij stonden van de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming ('de Fusie'). Bij de samenstelling van de inhoud is grote zorgvuldigheid betracht. Aan de teksten kunnen echter geen rechten worden ontleend.